

Sygn. akt III AUa 1133/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SA Grażyna Czyżak SA Daria Stanek (spr.)
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2016 r. w Gdańsku

sprawy S. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 kwietnia 2016 r., sygn. akt VI U 1640/15

oddala apelację.

SSA Grażyna Czyżak SSA Maciej Piankowski SSA Daria Stanek

Sygn. akt III AUa 1133/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.06.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonego S. N. z dnia 01.06.2015 r., ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury od 01.06.2015 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W punkcie II tej decyzji organ rentowy wskazał sposób obliczenia emerytury oraz jej wysokość na kwotę 2172,25 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony S. N., domagając się jej zmiany poprzez wypłatę świadczenia emerytalnego w kwocie wyliczonej w decyzji ZUS z dnia 05.05.2015 r. w wysokości 2374,52 zł. Odwołujący podniósł, iż nie zgadza się z decyzją organu rentowego z dnia 24.06.2015 r., w której ZUS przyznał mu emeryturę

w wysokości niższej – 2172,25 zł, albowiem ubezpieczony dostarczył w dniu 01.06.2015 r. świadectwo pracy z ostatniego zakładu pracy z dnia 29.05.2015 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji.

Ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że decyzją z dnia 05.05.2015 r.

o przyznaniu zaliczki na poczet emerytury, ustalono ubezpieczonemu prawo do świadczenia od 05.05.2015 r., którego wypłata została zawieszona w związku z kontynuacją zatrudnienia. Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Organ rentowy pokreślił, iż z uwagi na fakt, że ubezpieczony

od 05.05.2015 r. nabył prawo do emerytury, tj. w II kwartale danego roku, ma zwaloryzowane składki za cały poprzedni rok, a to dzięki mechanizmowi waloryzacji kwartalnej, ponieważ

w tym przypadku ostatniej waloryzacji kwartalnej dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku, a więc cały rok poprzedzający przejście na emeryturę jest objęty waloryzacją. Organ rentowy dodatkowo wyjaśnił, iż po przedłożeniu przez odwołującego świadectwa pracy w dniu 01.06.2015 r. potwierdzającego zatrudnienie S. N.

od 13.06.2011 r. do 29.05.2015 r., decyzją z dnia 24.06.2015 r. ponownie ustalił wysokość

i podjął wypłatę emerytury od 01.06.2015 r., tj. od miesiąca w którym został złożony wniosek. Obniżenie kapitału początkowego i składek na ubezpieczenie emerytalne jest spowodowane przyjęciem do obliczenia emerytury – zgodnie z obowiązującymi przepisami – w decyzji z dnia 05.05.2015 r. kwartalnej waloryzacji kapitału początkowego, a przy podjęciu wypłaty od dnia 01.06.2015 r. w decyzji z dnia 24.06.2015 r. waloryzacji rocznej kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu S. N. prawo do wypłaty emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej w wysokości określonej w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 5 maja 2015 r. znak (...) (pkt I) oraz stwierdził odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II), sygn. akt VI U 1640/15.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Decyzją z dnia 05.05.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego S. N. z dnia 20.04.2015 r. przyznał zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 05.05.2015 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego przez odwołującego oraz obliczył jej wysokość na kwotę 2374 zł 52 gr. Organ rentowy podniósł w treści decyzji, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż ubezpieczony kontynuuje zatrudnienie. ZUS wskazał, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury S. N. winien przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające rozwiązanie stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

W dniu 01.06.2015 r. ubezpieczony S. N. złożył w ZUS Oddziale

w B. wniosek o wypłatę emerytury, dołączając świadectwo pracy z dnia

29.05.2015 r., potwierdzające zakończenie zatrudnienia u pracodawcy z dniem 29.05.2015 r., na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy decyzją z dnia 24.06.2015 r.

o ustaleniu wysokości i podjęciu wypłaty emerytury ustalił wysokość emerytury ubezpieczonego na kwotę 2172 zł 25 gr i podjął wypłatę tego świadczenia od 1 czerwca

2015 r., to jest od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Okręgowy wskazał, że spór

w przedmiotowej sprawie dotyczył różnicy w wysokości emerytury ubezpieczonego S. N.. Organ rentowy w decyzji z dnia 5 maja 2015 r. obliczył wysokość tego świadczenia na kwotę 2374 zł 52 gr, a decyzją z dnia 24 czerwca 2015 r. – zaskarżoną
w niniejszej sprawie przez ubezpieczonego – obliczył wysokość emerytury na kwotę 2172 zł 25 gr.

Sąd I instancji stwierdził, że ustalone w sprawie okoliczności faktyczne wskazują jednoznacznie, iż decyzją pierwszorzadową w przedmiocie przyznania ubezpieczonemu emerytury na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz.748) była decyzja z dnia

5 maja 2015r., która stała się ostateczna i nie było podstaw do jej zmiany z urzędu

przez organ rentowy. Decyzja ta zawieszała też wypłatę przyznanej emerytury z powodu kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudnienia. Zawieszenie wypłaty świadczenia znajdowało przy tym podstawę normatywną w treści art.103a ustawy emerytalnej, zgodnie

z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Nadto, w myśl art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli powstaną okoliczności uzasadniające zawieszenie prawa do świadczeń lub ustanie tego prawa.

Wobec powyższego - zdaniem Sądu Okręgowego - wniosek ubezpieczonego z dnia

1 czerwca 2015 r. o wypłatę emerytury uznać należało za wniosek o wznowienie wypłaty świadczenia złożony w trybie art. 135 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z treści art. 135 ust. 1 wynika, że w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznowia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że organ rentowy, rozważając wniosek ubezpieczonego z dnia 1 czerwca 2015 r. o wznowieniu wypłaty emerytury, przyznanej już uprzednio decyzją z dnia 5 maja 2015 r., nie był uprawniony do obliczenia wysokości świadczenia, jak przy rozpoznaniu wniosku pierwszorzadowego z dnia 20 kwietnia 2015r. Decyzja pierwszorzadowa z 5 maja 2015 r. powinna uwzględniać pełną wysokość świadczenia, gdyż nie było żadnych podstaw, aby ustalać zaliczkę na poczet emerytury. Zatem świadczenie to powinno podlegać waloryzacji kwartalnej, zgodnie z decyzją z dnia 5 maja 2015 r., albowiem prawo do emerytury przyznane nią zostało ubezpieczonemu od 5 maja 2015 r., tj. od osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego.

Zgodnie z brzmieniem art. 25a ust. 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenia emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację,
o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie.

W myśl art. 25a ust. 2 przywołanej ustawy, w przypadku ustalania wysokości emerytury:

- 1) w pierwszym kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się na trzeci kwartał roku poprzedniego,
- 2) w drugim kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się na czwarty kwartał poprzedniego roku,
- 3) w trzecim kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku,
- 4) w czwartym kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku.

Ponadto Sąd I instancji zauważył, że zasadą jest waloryzacja roczna składek i kapitału początkowego na koncie, przypadająca na każdy dzień 1 czerwca danego roku, zaś w przypadku przechodzenia na emeryturę w pozostałych miesiącach, w których pozostanie tylko przy ostatniej waloryzacji rocznej skutkowałoby nieobjęciem waloryzacją określonych okresów (podzielonych na kwartały). W konsekwencji tacy ubezpieczeni znaleźliby się w mniej korzystnej sytuacji od osób przechodzących na emeryturę bezpośrednio po waloryzacji w czerwcu. Ustawodawca, aby temu zaradzić, wprowadził waloryzację kwartalną, która nie eliminuje wcześniej dokonanej waloryzacji rocznej.

Sąd Okręgowy wskazał, że ustalając stan faktyczny oraz dokonując rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, oparł się na stanowisku zaprezentowanym w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 listopada 2014 r., wydanego w sprawie o sygn. akt III AUa 391/14.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 25 i 25a ustawy emerytalnej zmienił zaskarżoną decyzję ZUS w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu S. N. prawo do wypłaty emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej w wysokości określonej w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 5 maja 2015 r.

Wobec wadliwego i niezgodnego z powołanymi wyżej przepisami prawa materialnego działania organu rentowego, który w zaskarżonej decyzji bez podstawy prawnej, ponownie ustalał wysokość już raz przyznanej ubezpieczonemu i obliczonej co do wysokości emerytury, Sąd Okręgowy na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej stwierdził odpowiedzialność tego organu za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, a w szczególności art.25, 25a, 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, przewidującego w stanie faktycznym niniejszej sprawy wyłącznie roczną waloryzację składek i kapitałupoczątkowego w sytuacji, gdy Sąd wydając zaskarżony wyrok przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia, którego wysokość należy ustalić z zastosowaniem waloryzacji kwartalnej przewidzianej w art.25a ustawy.

Powołując się na powyższą podstawę apelacji organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania na mocy art.386 § 1 k.p.c., ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania zgodnie z art.386 § 4 k.p.c. oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że różnica w wysokości emerytury ustalonej w decyzji z dnia 5 maja 2015 r., a w decyzji z dnia 24 czerwca 2015 r. powstała na skutek waloryzacji składek i kapitału początkowego dla emerytur ustalonych w I i II kwartale (w okresie kwiecień-maj), a ustalonych w II kwartale (ale w miesiącu czerwcu).

Zasady waloryzacji składek określa art.25 „ustawy emerytalnej”, natomiast zasady waloryzacji kapitału początkowego - art.173 ustawy. Zgodnie z art.25 przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację jest waloryzowana kwartalnie.

Waloryzacja kapitału początkowego (ustalonego decyzją ZUS na styczeń 1999 r.) odbywa się według analogicznych zasad z tym zastrzeżeniem, że pierwsza waloryzacja przeprowadzana jest od dnia 01 czerwca 2000 r. za rok 1999 - według odrębnego wskaźnika waloryzacji kapitału początkowego za rok 1999 wynoszącego 115,60% (wyliczonego

zgodnie z zapisem art.173 ust.4). Kolejne waloryzacje kapitału początkowego, tj. za rok 2000 i lata następne, przeprowadzane są według wskaźników waloryzacji ogłaszanych dla składek na ubezpieczenie.

Zgodnie z treścią art.25a ust.2 „ustawy emerytalnej” -w przypadku ustalania wysokości emerytury:

- 1) w pierwszym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku;
- 2) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku;
- 3) w trzecim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku;
- 4) w czwartym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku.

W przypadku, gdy ustalenie emerytury następuje:

- w I lub II kwartale (ale w okresie kwiecień-maj), np. w 2015 r., to wówczas kwota składek poddana ostatniej rocznej waloryzacji (kwota składek na dzień 31.01.2013 r. zwaloryzowana za 2013 r.) powinna być włączona w cykl waloryzacji kwartalnych poczynając od waloryzacji za I kwartał 2014 r.

- w II kwartale (ale w czerwcu), np. w 2015 r., to wówczas kwota składek poddana ostatnie rocznej waloryzacji (kwota składek na dzień 31.01.2014 r. zwaloryzowana za 2014 r.), nie podlega żadnej waloryzacji kwartalnej.

Zdaniem pozwanego w przypadku ustalenia emerytury w czerwcu, kapitał początkowy nie podlega waloryzacji kwartalnej, tylko waloryzacji rocznej.

Obniżenie kapitału początkowego i składek na ubezpieczenie emerytalne spowodowane jest przyjęciem do obliczenia emerytury - zgodnie z obowiązującymi przepisem w decyzji z dnia 5 maja 2015 r. kwartalnej waloryzacji kapitału początkowego, a przy podjęciu wypłaty od dnia 01 czerwca 2015 r. (decyzja z dnia 24 czerwca 2015 r.), waloryzacji rocznej kapitału początkowego.

Reasumując, zdaniem organu waloryzacja kwartalna nie dotyczy osób, których emerytura, tak jak w przypadku wnioskodawcy, zostaje ustalona w czerwcu danego roku, gdyż ich składki i kapitał początkowy na dzień pierwszego czerwca zostały zwaloryzowane wskaźnikiem rocznym, a więc za cały rok poprzedzający ustalenie emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia, czy do wyliczenia wysokości emerytury nabytej w drugim kwartale 2015 r., a realizowanej po 1 czerwca 2015 r. ma zastosowanie przepis art. 25a ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przypomnieć należy, że decyzją z dnia 05.05.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w B. przyznał S. N. zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 05.05.2015 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego przez odwołującego oraz obliczył jej wysokość na kwotę 2.374 zł 52 gr. Wypłata emerytury została zawieszona z powodu kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudnienia. Z kolei decyzją z dnia 24.06.2015 r., po przedłożeniu przez wnioskodawcę świadectwa pracy potwierdzającego rozwiązanie stosunku pracy, organ rentowy podjął wypłatę emerytury od 01.06.2015 r.,

tj. od dnia złożenia wniosku, ustalając jej wysokość na kwotę 2.172 zł 25 gr. Obniżenie kapitału początkowego i składek na ubezpieczenie emerytalne – jak wskazał pozwany – było spowodowane przyjęciem do obliczenia emerytury w decyzji z dnia 05.05.2015 r. kwartalnej waloryzacji kapitału początkowego, a przy podjęciu wypłaty od dnia 01.06.2015 r. w decyzji z dnia 24.06.2015 r. - waloryzacji rocznej kapitału początkowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w powyższym zakresie Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa.

Sąd Apelacyjny zaakceptował zatem w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNP 1999, nr 24, poz. 776). Sąd odwoławczy w pełni podziela także ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznając ją za wyczerpującą, a tym samym nie ma potrzeby powtarzać w całości trafnego wyводу prawnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05, LEX nr 179977; z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 526/04, LEX nr 177281).

Zważyć należy, że przedmiotowa kwestia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W stanie faktycznym analogicznym do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy Sąd Najwyższy wydał postanowienie z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie III UZP 12/15 (LEX nr 1962536), a przedstawioną tam argumentację Sąd Apelacyjny w pełni podziela.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, że niniejsza sprawa jest sprawą o ponowne ustalenie podstawy obliczenia emerytury ubezpieczonego, a nie ponowne ustalenie samej wysokości świadczenia (art. 108 w związku z art. 183 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Prawo do emerytury zostało już bowiem przyznane ubezpieczonemu decyzją z dnia 5 maja 2015 r. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 6 października 2015 r., III UZP 9/15 (niepublikowanym) wskazał, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz - albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka (obecnie rozwiązania stosunku pracy). Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w sposób podany w art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z tym przepisem mechanizm przeliczenia emerytury polega na zwiększeniu świadczenia obliczonego według reguł określonych w art. 26 tej ustawy o iloraz zwaloryzowanych składek zaewidencjonowanych na koncie pracującego emeryta po dniu ustalenia prawa do emerytury i wyrażonego w miesiącach średniego trwania życia ustalonego dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia. W odniesieniu do emerytury nabytej na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie ma odpowiednika art. 110 tej ustawy, pozwalającego na ponowne ustalenie świadczenia w sytuacji zawieszenia prawa ze względu na nierozwiązanie stosunku pracy. W dniu wejścia w życie art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ryzykiem emerytalnym było osiągnięcie wieku emerytalnego, a zatem wypłata emerytury przysługiwała bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Decyzja wydawana była tylko jeden raz i w ustawie nie przewidziano przepisu ustalającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki.

Stosownie do art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Mający zastosowanie z mocy tego odesłania przepis art. 25 ust. 1 wskazuje - jako podstawę obliczenia emerytury - kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zaewidencjonowanych

na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Składki na ubezpieczenie emerytalne gromadzone na indywidualnych kontach ubezpieczonych jako składnik podstawy obliczenia emerytury podlegają waloryzacji. Zgodnie z art. 25 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, waloryzacja składek polega

na pomnożeniu zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o jakim mowa w ust. 6-10 tego artykułu. W świetle art. 25 ust. 3 ustawy, składki te podlegają w pierwszym rzędzie waloryzacji rocznej, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za 2000 rok, natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana

w art. 25a ustawy, stanowi jej uzupełnienie. Przepis art. 25 ust. 4 ustawy stanowi,

że waloryzacji podlega kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego

na dzień 31 stycznia roku, za który jest przeprowadzona waloryzacja, powiększona o kwoty

z tytułu przeprowadzonych waloryzacji. Wskaźnik waloryzacji składek jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku powiększonemu

o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego. Wskaźnik waloryzacji składek nie może być niższy niż wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem

w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku.

Roczna waloryzacja polega na tym, że w czerwcu danego roku waloryzuje się składki należne do końca poprzedniego roku kalendarzowego, a podlegające zaewidencjonowaniu

na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia roku, w którym przeprowadzana jest waloryzacja (roku waloryzacji).

Waloryzację roczną składek przeprowadza się w dniu

1 czerwca z tego względu, że wskaźnik owej waloryzacji za poprzedni rok ogłaszany jest

do dnia 25 maja kolejnego roku. Waloryzacja składek przeprowadzana w danym roku oznacza więc podwyższenie (zwaloryzowanie) kwoty składek należnych do końca poprzedniego roku, a wpłaconych do dnia 31 stycznia roku waloryzacji. Wyznaczenie daty

31 stycznia, jako dnia ustalenia stanu konta podlegającego rocznej waloryzacji, jest uzasadnione tym, że zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wpłaty składek za dany miesiąc należy dokonać do określonego dnia następnego miesiąca, zatem wpłata składki za grudzień danego roku następuje w styczniu kolejnego roku.

Natomiast składki należne za okres po zakończeniu danego roku obrachunkowego, które nie zostaną objęte kolejną roczną waloryzacją (gdyż ta nastąpi już po przyznaniu

i obliczeniu wysokości świadczenia) podlegają waloryzacji kwartalnej, o jakiej mowa

w art. 25a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W trybie cytowanego powyżej przepisu waloryzowana jest kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadzana jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Sąd Najwyższy podkreślił w cytowanym orzeczeniu, że podobnie, jak w przypadku waloryzacji rocznych, także i w tym przypadku mechanizm waloryzacji ma narastający charakter i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany kwartał oraz podwyższanie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji. Sam wskaźnik waloryzacji jest wynikiem algorytmu podobnego do stosowanego przy waloryzacji rocznej, z tą różnicą, że chodzi

o stosunek cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja do poprzedniego kwartału, powiększony o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do kwartału poprzedniego. Zastosowanie powyższych zasad oznacza, że podstawę obliczenia emerytury będzie stanowić suma składek po ostatniej waloryzacji rocznej

powiększona o poddane waloryzacji kwartalnej składki należne za dalszy okres do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc początkujący wypłatę.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy zważyć należy, że wysokość emerytury ubezpieczonego w systemie zdefiniowanej składki ustalona została prawidłowo na dzień 5 maja 2015 r., tj. na dzień nabycia przez niego prawa do emerytury. Wówczas ostatnią waloryzacją roczną jest waloryzacja przeprowadzona w dniu 1 czerwca 2014 r., dotycząca składek wpłaconych do końca 2013 r. i zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia 2014 r. Waloryzacji kwartalnej podlegają zaś kwoty składek należnych poczynając od dnia 1 stycznia 2014 r., które nie będą poddane kolejnej rocznej waloryzacji, skoro ta nastąpiła w dniu 1 czerwca 2015 r.

Skoro zatem kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz, albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka (obecnie rozwiązania stosunku pracy), to jeżeli emeryturę przyznano ubezpieczonemu decyzją z dnia 5 maja 2015 r. - wysokość tak przyznanego świadczenia nie może już ulec obniżeniu. Oznacza to, iż organ rentowy mając na uwadze przedmiotowy wniosek ubezpieczonego z dnia 1 czerwca 2015 r.

o winien podjąć od dnia 1 czerwca 2015 r. wypłatę świadczenia ustalonego decyzją z 5 maja 2015 r., a nie był uprawniony do wydania decyzji niejako od nowa przyznającej wnioskodawcy emeryturę i od nowa wyliczającej świadczenie. Do tak przyznanego świadczenia należało doliczyć dalsze opłacanie przez wnioskodawcę składek na zasadzie

art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i z uwagi na mieszany sposób obliczenia emerytury (art. 183 ust. 5 ustawy) uwzględnić w wysokości świadczenia pozostały okres zatrudnienia po dniu wydania decyzji ustalającej prawo do emerytury od 5 maja 2015 r.

Wobec zaskarżenia wyroku Sąd Okręgowy w całości, Sąd odwoławczy wskazuje, że podziela także stwierdzenie przez Sąd odpowiedzialności pozwanego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji w sytuacji, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki pozwalające na ustalenie wysokości świadczenia w żądanej przez niego kwocie, a nadto wobec zastosowania wykładni prawa materialnego niezgodnej z ugruntowanym już i znanym pozwanemu orzecnictwem Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, w tym Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (np. wyrok z dnia 2 lutego 2016 r., III AUa 635/15, LEX nr 2012922; wyrok z dnia 27 lipca 2016 r., III AUa 504/16, LEX nr 2121882) oznacza,

że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

W tym stanie rzeczy, uznając zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji za prawidłowe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji.

SSA Maciej Piankowski SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek